

Szkolnictwo przemysłowe i handlowe.

DODATEK DO „DŹWIGNI“.

Organ, poświęcony sprawom wykształcenia przemysłowego i handlowego,

Rok II. 1895.

tudzież przemysłowej i handlowej literaturze.

do Nr 1. z 25 Stycznia.

Treść: 1) Sprawozdanie z czynności Komisji krajowej dla spraw przemysłowych za czas od 1. grudnia 1893 do końca listopada 1894. — 2) Kronika szkół przem. i handlowych. — 3) Literatura handlowa i przemysł. — 4) Informacje, konkursy i posady.

Sprawozdanie z czynności

Komisji krajowej dla spraw przemysłowych za czas od 1 grudnia 1893 do końca listopada 1894.

Komisyja krajowa dla spraw przemysłowych przedłożyła Wydziałowi krajowemu podobnie jak w latach poprzednich sprawozdanie, z którego wyjmujemy ważniejsze szczegóły, dotyczące szkolnictwa przemysłowego i handlowego.

Obok zwyczajnych zajęć, połączonych z zarządzeniem funduszu przemysłowego i szkół przemysłowych jednym z bardzo ważnych zadań, które przypadło Komisji krajowej dla spraw przemysłowych w roku 1894 do spełnienia, było przedstawienie wyników pracy na polu szkolnictwa przemysłowego na powszechnej Wystawie krajowej.

Zadanie to nie było łatwym, gdyż fundusz 15.000 zł. w. a., przeznaczony na ten cel uchwałą Wys. Sejmiku z d. 15 maja 1893, okazał się po bliższym rozbiórce zanadto szczupłym i wypadło postępować z wielką ostrożnością, ażeby się w ramach tego kredytu zamknąć.

Przedewszystkiem należało rozstrzygnąć, co ma być w pawilonie szkół przemysłowych pomieszczonem. Gdyby komisya była poprzestała wyłącznie na szkołach krajowych, wówczas szkoły rządowe, a mianowicie obie c. k. wyższe szkoły przemysłowe we Lwowie i Krakowie, szkoła dla przemysłu drzewnego w Zakopanem i zawodowa szkoła ślusarska w Świątnikach byłyby się znalazły w innym pawilonie i byłaby na tem ucierpiała całość obrazu, jaką prace szkół zawodowych przedstawiają. Należało zatem dążyć koniecznie do tego, aby szkoły te pod jednym dachem ze szkołami krajowymi się znalazły. Wypadło również zgromadzić o ile możliwości wyroby przemysłu domowego, pokrewnego wyrobom, przez szkoły zawodowe uprawianym okazujące już to podstawy przemysłu, z których szkoła wyszła, już to produkcję, która zasługuje na dalsze zaopiekowanie się i ujęcie w ramy szkolnego udoskonalenia. Okazało się tedy, iż wszystko to przybiera rozmiary, przekraczające możność finansową Komisji krajowej dla spraw przemysłowych.

Nastąpiło więc porozumienie z c. k. Radą szkolną krajową, w myśl którego przekazane zostały Komisji rządowe szkoły przemysłowe do wspólnego pawilonu ze szkołami krajowymi, Rada szkolna zaś przyjęła szkoły przemysłowe uzupełniające do swego pawilonu, szeregując je obok szkół ludowych i okazów nauki dopełniających, z którymi szkoły przemysłowe uzupełniające, tak co do planu swego, jak i personalu nauczycielskiego

w bliższym są związku, niż ze szkołami zawodowymi. Ubyła przeto pewna część wystawy z pawilonu Wydziału krajowego i zaoszczędzono potrzebne na nią miejsce; oszczędność ta wszakże była bez porównania mniejszą od tego rozszerzenia, którego potrzeba było z powodu przyjęcia szkół rządowych. Musiano tedy przystąpić do wybudowania pawilonu, mierzącego 1003 m² pod dachem i mającego jeszcze przydaszek otwarty w rozmiarze przeszło 80 m² (na surowe wyroby kołodziejskie). (C. d. n.)

Kronika szkół przemysłowych i handlowych.

Sekcyja dla szkolnictwa przemysłowego. Na wniosek ministra Madeyskiego, postanowił cesarz przy galic. Radzie szkolnej krajowej, obok istniejących już dwu sekcji dla szkół średnich i ludowych, utworzyć trzecią sekcję dla szkół przemysłowych i zarządził, aby wszystkie agendy, dotyczące państwowych szkół przemysłowych w Galicji, które dotychczas sprawowało Namiestnictwo, przekazane zostały nowo utworzyć się mającej sekcji. Sekcyja dla szkół przemysłowych będzie miała odrębną organizację; w skład jej wejdzie bowiem dwu członków Rady szkolnej kraj. i trzech rzeczoznawców, przez nią powołanych; dyrektorowie państwowych szkół przemysłowych we Lwowie i w Krakowie, krajowy inspektor szkolny dla szkół przemysłowych i referent tychże szkół w Namiestnictwie; a obradować będzie sekcyja pod przewodnictwem namiestnika, jako prezydenta Rady szkolnej krajowej, względnie pod przewodnictwem jego zastępcy. Zakres działania sekcyji dla szkół przemysłowych będzie mniej, więcej taki sam, jaki posiadają sekcyje dla szkół średnich i ludowych. W niektórych sprawach uchwały sekcyji III. — przemysłowej będą musiały iść pod obrady plenum rady szkolnej kraj.

Właściwie będzie to sekcyja dla spraw szkół przemysłowych i handlowych.

Ogłoszenie Namiestnictwa o przelaniu agend szkolnictwa przemysłowego i handlowego na Radę szkolną krajową brzmi następująco:

»Na mocy najwyższego upoważnienia JE. pan minister wyznań i oświecenia, w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych, reskryptem z dnia 9. stycznia 1895 l. 586 przekazał wszystkie, obecnie do Namiestnictwa galicyjskiego należące agendy szkolnictwa przemysłowego i handlowego Radzie szkolnej krajowej galicyjskiej i zatwierdził zarazem następujące postanowienia dodatkowe do regulaminu czynności Rady szkolnej krajowej:

§. 59. Radzie szkolnej krajowej przekazane są także wszystkie sprawy szkół, udzielających nauk przemysłowych i handlowych, należące dotychczas do zakresu działania Namiestnictwa.

§. 60 (do § 9 regulaminu) Dla spraw szkół przemysłowych i handlowych utworzoną będzie osobna sekcja III w Radzie szkolnej krajowej.

§ 61 (do § 11 regulaminu). Sekcja III dla spraw szkół przemysłowych i handlowych składa się:

1) z radcy namiestnictwa jako referenta dla administracyjnych i ekonomicznych spraw szkół przemysłowych i handlowych;

2) z inspektora krajowego tychże szkół;

3) z dwóch członków Rady szkolnej krajowej, których Rada wybiera na czas trwania ich mandatu;

4) z dyrektorów szkół państwowych przemysłowych we Lwowie i w Krakowie jako rzeczoznawców;

5) z trzech rzeczoznawców, powołanych przez Radę szkolną krajową na przeciąg lat trzech.

§ 62. (do §§ 13 i 15). Sprawy szkół przemysłowych i handlowych załatwia sekcja III. samoistnie, z wyjątkiem spraw ogólnej natury, wymienionych w ustępach 1 do 4 § 13 regulaminu, oraz spraw, mających związek z innemi kategoriami szkół, które to sprawy sekcja III. obowiązana jest przedłożyć do uchwały Radzie pełnej.

§ 63. (do § 16) Sprawy, nie wymagające merytorycznego rozstrzygnięcia lub w których idzie o proste zastosowanie przepisów istniejących, załatwiane będą potocznie w sposób, wskazany §. 16.

§ 64. (do §. 38). Sekcja III. zbiera się zwyczajnie raz na miesiąc w dniu stałe oznaczonym na posiedzenie. Dla załatwienia sprawy nagłej może przewodniczący na wniosek referenta tej sprawy zwołać posiedzenie nadzwyczajne.

§ 65 (do § 39). Obecność przewodniczącego lub jego zastępcy i przynajmniej czterech członków wystarcza do kompletu sekcji.

§. 66. Wszystkie inne postanowienia regulaminu czynności Rady szkolnej krajowej, paragrafami powyższymi nie zmienione, odnoszą się także do sekcji III.

Szkoły przemysłowe lwowskie. Rada miasta Lwowa na posiedzeniu z 10 b. m. rozdała cztery stypendya po 120 zł. uczniom szkoły przemysłowej i ustanowiła komisję dla lwowskich uzupełniających szkół przemysłowych, które teraz będą istniały przy subwencji kraju i rządu na podstawie ogólnego regulaminu organizacyjnego.

Szkoła mechaniczna w Tarnopolu. Sprawą wprowadzenia tej tak potrzebnej w kraju naszym szkoły, zajmują się decydujące sfery bardzo poważnie. Najnowszą w tej sprawie wiadomością jest to, że z inicjatywy inspektora szkół dra J. N. Frankego, nadało ministerstwo oświaty Jerzemu Tyrowiczowi, byłemu wermistrzowi ck. technologicznego muzeum w Wiedniu, stypendyum celem dalszego wykształcenia się w zawodzie mechanicznym, w tym zamiarze, aby go następnie przeznaczyć dla szkoły w Tarnopolu.

W tych dniach wyjechał właśnie Tyrowicz do Przerowa, a następnie zostanie wysłany do najpierwszych fabryk niemieckich, a nawet do Anglii. Ma zapewnione stypendyum na przeciąg dwu lat.

Literatura handlowa i przemysłowa.

Konkurs literacko-przemysłowy. — Warszawska »Gazeta Przemysłowo-Rzemieślnicza« ogłasza następujący konkurs:

»Jeden z prawdziwych przyjaciół »Gazety Rzemieślniczej«, który życzy sobie, aby nazwisko jego nie było ujawnione, ofiarował 150 rubli na konkurs przy »Gazecie Rzemieślniczej«.

Redakcja po porozumieniu się z ofiarodawcą wybrała następujące tematy do artykułów, które to tematy, zdaniem jej, najwięcej dziś ogół rzemieślniczy interesują:

1) Do czego jest potrzebna rachunkowość rzemieślnikowi i jakie książki rachunkowe koniecznie prowadzić powinien?

2) Jakie wyroby rzemieślnicze są i mogą być wywołane na rynki wschodnie i jakie są sposoby rozszerzania zbytu na tych rynkach?

3) Rzetelność i punktualność w rzemiośle?

4) Dzisiejsze sposoby nauczania rzemiosła. Zalety i wady każdego z nich?

5) Gdzie i jak rzemieślnik nasz ma szukać kredytu?

6) Jakie reformy byłyby pożądane w cechach warszawskich i prowincjonalnych?

Każdy artykuł, na którykolwiek z powyższych tematów napisany, a obejmujący 250 – 750 wierszy zwykłego druku »Gazety Rzemieślniczej« — należec będzie do konkursu.

Artykuły w kopertach zapieczętowanych z napisem »Na konkurs«, nadsyłane być winny najpóźniej do dnia 1. kwietnia 1895 r. pod adresem redakcji »Gazety«, Krakowskie Przedmieście nr. 66.

Nadto należy dołączyć kopertę również opieczętowaną, opatrzoną godłem, jakim podpisany będzie artykuł, a zawierającą nazwisko autora.

Nagród będzie trzy: 75, 50 i 25 rs. Komitet konkursowy zastrzega sobie, że wynagradzać będzie tylko prace uznane za dobre

Autor najlepszej z nich otrzyma 75 rs., autor drugiej z kolei 50 rs. i wrzescie trzeci 25 rs.

Wszystkie prace nagrodzone i zakwalifikowane do druku, będą umieszczone w Gazecie za zwykłym wynagrodzeniem.

Komitet konkursowy stanowią p. p: Aleksander Feist, Józef Kappe, Aleksander Makowiecki, Bronisław Michalski, Leon Niemyski, Konrad Olchowicz, Tomasz Otwinowski, Stanisław Piotrowski, Józef Rzękowski i Zygmunt Szaniawski.

»Ck. szkoła politechniczna we Lwowie«, rys historyczny jej założenia i rozwoju, tudzież stan jej obecny skreślił dr. Władysław Zajęczkowski, profesor szkoły politechnicznej, pod tym tytułem wyszła monografia na 50-cio letni jubileusz Politechniki lwowskiej. — Cena 1 zł. w. a. Czysty dochód przeznaczony na budowę domu techników.

Z wydawnictw krajowej komisji przemysłowej wyszła właśnie serya druga, obejmująca: zeszyt II. »Metodycznych wzorów rysunkowych«, ułożonych przez prof. Jana Rottera, z dodatkiem bardzo obszernego tekstu dla użytku nauczycieli rysunków w szkołach fachowych, tudzież dalsze cztery zeszyty »Zabytków przemysłu artystycznego w Polsce«, zestawione przez prof. S. odrzywolskiego.

Informacje, konkursy, posady.

Cyrkle patentowane »Weissa« t. z. uniwersalne albo kieszonkowe (*Universalzirkel*) dają się używać jako

cyrkle zwykłe, otworowe, do mierzenia grubości, do kreślenia kół i łuków, a odpowiednio złożone dają się w kieszeni wygodnie nosić. Fig. objaśnia wszelkie możliwe ich pozycje.

L. E. Veltz uczy buchalteryi. — Lwów ul. Krakowska 7.